

TRIBINA

PISMA

Uz ploču s nazivom ulice i podaci o osobi

U *Vjesniku* od 3. veljače objavljen je tekst »Teslin spomenik ipak u Teslinoj?« Ponukalo me to na ovo javljanje.

Naime, u znak zahvalnosti i poštovanja značajnim osobama želimo im izraziti posebnu čast. Zato ulice, trgove, škole... nazivamo njihovim imenom. Nažalost, zaboravimo tada na nekoj ploči napisati i najvažnije podatke o dotičnoj osobi. Spomenik velikom znanstveniku Nikoli Tesli postavljen je u Maksimiru, ulica mu je u zagrebačkoj općini Centar, a škola s njegovim imenom u Prečkom na području općine Trešnjevka. Ali ploče o osnovnim podacima nema nigdje. Nije dobro ni što gimnazije u svojem nazivu imaju brojeve, a trebale bi imati imena ulica, jer tako ih najčešće i zovemo (Klaićeva, Križanićeva, Savska gimnazija...) ili prema gradskoj četvrti ili općini (Gornjogradska, Trešnjevka...)

ŽELIMIR BIŠČAN
ZAGREB

Trebamo težiti višem cilju

Kako trebamo gledati na prijedlog Komisije Europske unije o »trgovačkoj uniji zemalja Zapadnog Balkana«. Prvo, Hrvatska nije u cijelosti ni zemljopisno na Balkanskom poluotoku, jer je granica rijeka Sava. Drugo, zemlje istočno od Hrvatske bile su više od četiri stoljeća u Osmanlijskom carstvu, što je svakako relevantan period vremena za razvitak svih segmenata društva. Hrvatska je bila povezana sa srednjom Europom i zemljama Mediterana. Nitko nije kriv za takvu povijest, ali ona je udarila pečat svim tim zemljama. Hrvatska ni po čemu nije balkanska zemlja, a što znači »zapadni« to nitko ne zna. Ako je nešto zapadno zemljopisno i povijesno, to je od svih tih zemalja jedino Hrvatska.

Neki naši političari, ali i neki gospodarstvenici, kažu, da naša roba nije konkurentna u Europi, ali jest u zemljama »Zapadnog Balkana«, pa u tomu vide i našu šansu. Oni nisu svjesni da je to ujedno i poziv na prosječnu proizvodnju, umjesto da svim silama njegujemo proizvodnju za Europu. Nikad nije dobro planirati život na nižim razinama, a težiti višem cilju. Taj je učinak poguban, jer ćemo se tim načinom doista usidriti na tom tržištu, ako na njega pristanemo. S kim si onakav si, narodna je uzrečica. Nemojte misliti da Europa to ne zna. CEFTA je nešto drugo, a i šanse su nam tamo veće i bolje.

DUŠKO MILIČIĆ
ZAGREB

► KARIKATURA

► STAJALIŠTA

Već i približavanje EU nosi kvalitativne promjene u znanosti

ŽELJKO KWOKAL

U svijetu politike i gospodarstva znanje, istraživanje, znanost i obrazovanje u zadnje vrijeme već izrazito su korištene riječi, ne samo u Hrvatskoj. Ponekad kao da se ponavljanjem želi oživotvoriti njihov sadržaj. No često puta želje i strategije idu »drugom, a stvarnost šumom«.

O tome svjedoče i europski stratezi za znanost, koji već danas priznaju (s nešto manje pompe) da se lisabonski ciljevi iz 2000. o stvaranju najkonkurentnije (europske) privrede na svijetu bazirane na znanju do 2010. odgađaju za neki kasniji termin.

Što se na toj matrici događa na drugom kraju svijeta? Kina odlučuje da će u sljedećih nekoliko desetljeća imati sveučilišne i znanstvene centre u rangu najelitnijih na zapadu. Budući da se pritom problem novca uopće ne spominje, kao važan element u realizaciji tih planova je akvizicija najznačajnijih znanstvenika, za početak kineskog podrijetla, uglavnom iz Amerike, koji će predstavljati nukleuse budućih centara izvrsnosti.

Singapur čini slično. Gradi se *biopolis* s pet instituta u koji se već sada ulaže blizu milijarde dolara. Također je u tijeku »lov« na vrhunske znanstvenike, u ovom slučaju bez obzira na podrijetlo, a koji tamo odlaze i iz zemalja kao što su Švedska, Norveška, Njemačka i Amerika, jer nalaze ono što je san svakog znanstvenika: bogate fondove i slobodu i neovisnost u radu, što je vrlo zanimljivo s obzirom na rigidnost i autoritarnost sustava.

Zanimljivo je da zemlja oko tristo puta veća i zemlja upola manja od Hrvatske koje se razvijaju iznenađujućom brzinom, a to žele i u znanosti, izrazito veliku pažnju posvećuju stvaranju žarišta znanstvene izvrsnosti regrutiranjem, ne toliko velikog broja, koliko svjetski referentnih znanstvenika koji privlače sebi slične i stvaraju središta znanja okružena protočnim sustavom kvalitetnih mladih znanstvenika i

studenata. Hrvatskoj, osim skromnog broja dokazano vrsnih znanstvenika koji uspješno rade u Hrvatskoj, a koji je nisu napuštali, treba za oštru borbu u konkurentnoj budućnosti i pomoć naših, u svijetu izrazito uspješnih znanstvenika, ali i, zašto ne, stranaca. Bez obzira iz kojeg razloga dolazili odnosno bili privučeni u Hrvatsku,

Hrvatskoj za oštru borbu u konkurentnoj budućnosti treba i pomoć naših, u svijetu izrazito uspješnih znanstvenika, ali i stranaca

uključujući i skromno, za sada tek odškrinutu ideju Domagoja Račića s »Otokom znanja«, potrebno je upoznati se sa sredinom, pisanim i naročito nepisanim pravilima, tradicijom, kritičnim masama raznih provenijencija te procjenom vlastitih sposobnosti (ne samo znanstvenih) djelovanja u takvim uvjetima.

Netko može biti ingeniozan znanstvenik, što ne znači da su mu leaderske, organi-

IVAN PAJ

Gospodin Ljubomir Antić razmeće se povijesnim poluistinama (*Vjesnik* - Stajališta, 30. i 31. siječnja). Osobno sam protiv svakog zločina. Kada je trebalo i vlastiti život sam založio u borbi protiv naci-fašizma onog Hitlerovog i nedavnog srpskog. Drago mi je da nisam povjesničar pa ne mogu do kraja svoju savjest i podsvijest opteretiti sa svim uzrocima i posljedicama zločina koji opterećuju čovječanstvo.

Komunizam, u teoriji i praksi, spada u progresivne pokrete koji su čovječanstvo izvukli iz robovlasničkog sustava i kolonijalizma do današnjeg stanja socijalnog kapitalizma i globalizma. Pod naslovom: »Uspostava potpune kontrole nad pojedincem i društvom« autor to svojstvo pripisuje »komunizmu« kao da je čovječanstvo do tada živjelo idilično od bičeva kraljevstva zemaljskog do lomača »kraljevstva nebeskog« te kao da se upravo danas ne instalira najveća kontrola nad pojedincem i društvom.

Dvadeseti vijek je do te mjere razvio obavještajne

Bavimo se zločinima prošlosti, a u svijetu godišnje od gladi umiru milijuni djece

službe i tajne policije da one već upravljaju svijetom. Očito je i svima je jasno, osim nekim povjesničarima, da je klasna borba razvijala i unapređivala društvene odnose te joj treba dati povijesni značaj. Nadmetanje zločinima iz prošlosti je u najmanju ruku degutantno dok u svijetu umire od gladi preko pet milijuna djece godišnje, ili pak, kad s mirom gledamo stotine tisuća Kašmiraca kako umiru gladni i nezbrinuti nakon katastrofe, ili

pak, mir kojim pratimo propadanje i nestanak stanovništva Afrike.

Za nadati se da će se borbe za istjerivanje licemjerja intenzivirati i svijet voditi daljnjem ozdravljenju za razliku od sukobljavanja na vjerskim osnovama.

Ako je naš povjesničar čitao Charlesa Dickensa onda mu mora biti jasno da su komunisti vodili klasnu borbu protiv industrijskog ropstva te srušili takav kapitalizam i kolonijalizam. Besmislica je da bi se ista ostvarilo bez borbe i revolucija a tako će biti i u buduću.

Autor je diplomirani inženjer u mirovini iz Zagreba

ski povjerenik za znanost reći će da se na razini EU-a sve dobro i bez problema razvija s mnogo razumijevanja i konsenzusa dok se ne treba »uhvatiti za novčanik«. E, tad počinju suštinski problemi. Što činiti?!

Nešto revolucionarno, teško. Ali već sam put približavanja EU izrazito pozitivno i brzo utječe na trendove i početak kvalitativnih promjena u znanosti u Hrvatskoj te izgradnji sustava vrijednosti koji opravdava svoje ime. Također, od esencijalne je važnosti da se između etabliranih i izrazito uspješnih hrvatskih znanstvenika u svijetu koji žele direktno ili indirektno, djelomično ili potpuno profesionalno djelovati u Hrvatskoj te hrvatskih institucija naročito znanstvenih i obrazovnih uspostavi povjerenje. Bez uzajamnog povjerenja, a čiju podlogu čine čisti i transparentni odnosi u sustavu znanosti te iskrene želje da se taj sustav mijenja, svaka aktivnost u sferi akvizicija znanstvenika izvana je gubitak vremena, energije i na kraju krajeva, novca. Tuđeg, naravno.

Autor je zaposlen na Institutu Ruđera Boškovića